EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 2.12.2011
KOM(2011) 849 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Stav Inovácie v Únii v roku 2011

1. IMPERATÍV V OBLASTI INOVÁCIÍ

Inovácia v Únii[1], hlavná iniciatíva v rámci stratégie Európa 2020, je integrovanou inovačnou stratégiou vybudovanou na základe 34 konkrétnych záväzkov. Cieľom tejto iniciatívy, ktorá vychádza so širokej koncepcie inovácií a zahŕňa súkromný, verejný a tretí sektor[2], je transformácia inovačných myšlienok do nového tovaru a služieb, ktoré vytvárajú rast a pracovné miesta.

V priebehu prvého roka iniciatívy Inovácia v Únii dosiahla hospodárska a finančná kríza novú úroveň. Oživenie je ohrozené a dôvera verejnosti v rámci rozličných odvetví hospodárstva upadá. Tlak na obmedzovanie investícií do budúcich zdrojov hospodárskeho rastu je obrovský.

Súčasne sa hospodárska moc čoraz rýchlejšie presúva zo Západu na Východ. Správa Prehľad výsledkov iniciatívy Inovácia v Únii a správa Konkurencieschopnosť z hľadiska iniciatívy Inovácia v Únii[3] poukazujú na skutočnosť, že výkonnosť Európy v oblasti výskumu a inovácií v uplynulých rokoch poklesla, čo bolo príčinou rozšírenia už i tak značnej priepasti v oblasti inovácií vzhľadom na USA a Japonsko. Čína, India a Brazília začali navyše rýchlo doháňať EÚ zvýšením svojej výkonnosti o 7 %, 3 % a 1 % rýchlejšie ako EÚ v medziročnom porovnaní za posledných päť rokov.

Táto správa dokáže, že

– inovácie sú naším najlepším prostriedkom, ako európskemu hospodárstvu pomôcť vrátiť sa na správnu koľaj a zvládnuť spoločenské výzvy v globálnom hospodárstve. Napĺňanie cieľov iniciatívy Inovácia v Únii, nášho imperatívu v oblasti inovácií, je oproti minulému roku ešte dôležitejšie a naliehavejšie.

– Iniciatíva Inovácia v Únii mala pôsobivý štart so silnou podporou Európskeho parlamentu [4], Európskej rady [5] a Rady pre konkurencieschopnosť[6].

– Z celkového hľadiska sa pri počiatočnom plnení 34 záväzkov iniciatívy Inovácia v Únii dosiahol dobrý pokrok. Na základe rozsiahlych diskusií so zainteresovanými stranami boli podľa plánu predložené legislatívne návrhy a začali sa realizovať a testovať pilotné akcie[7].

---

1 Hlavná iniciatíva stratégie Európa 2020 Inovácia v Únii, SEK(2010) 1161.

2 Tretí sektor znamená široké spektrum organizácií, ktoré sa nachádzajú medzi trhom a štátom.

3 Správa Prehľad výsledkov iniciatívy Inovácia v Únii za rok 2010, www.proinno-europe.eu a správa Konkurencieschopnosť z hľadiska iniciatívy Únie inovácií za rok 2011http://ec.europa.eu/research/innovation-union/index_en.cfm?section=competitiveness-report&year=2011. Takisto z analýzy výkonnosti v oblasti konkurencieschopnosti vykonaná na úrovni jednotlivých členských štátov vyplynulo, že mnohé členské štáty by mali zintenzívniť svoje úsilie v oblasti inovácií: SEK(2011) 1187.

4 Uznesenie EP 2010/2245 INI, 27. apríla 2011.

5 Závery zo 4. februára 2011.

6 Závery Rady pre konkurencieschopnosť z 26. novembra 2010.

7 Napr. verejné konzultácie o budúcom financovaní výskumu a inovácií v EÚ, Európskom výskumnom priestore, modernizácii politiky v oblasti verejného obstarávania a iné.

– Komisia navrhuje zvýšiť investície do výskumu, inovácií a vzdelávania s cieľom podporiť agendu EÚ pre rast. Návrhom programu Horizont 2020 sa realizuje mnoho záväzkov vyplývajúcich z iniciatívy Inovácia v Únii.

– Dobré výsledky sa dosiahli pri vytváraní podmienok, ktoré uľahčia realizáciu nápadov a ich uvádzanie na trh. Komisia už hlavne predložila legislatívne návrhy týkajúce sa jednotnej ochrany patentov a modernizácie stanovovania noriem.

– Komisia dostala silný mandát na predloženie návrhu opatrení týkajúcich sa dokončenia Európskeho výskumného priestoru do roku 2014. Uskutočnila sa verejná konzultácia s cieľom pripraviť do polovice roka 2012 návrh rámca EVP, ktorým by sa vytvoril vysoko efektívny a integrovaný systém výskumu v Európe.

– Výzvou pre nasledujúcu fázu realizácie preto bude, aby všetci aktéri prevzali kolektívnu zodpovednosť za iniciatívu Inovácia v Únii, aby prijali návrhy predložené Komisiou a aby pevné politické záväzky premenili na skutočné kroky tak na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ.

Táto správa sa zameriava na kľúčové politické akcie v roku 2011. Stručný prehľad aktuálneho stavu plnenia všetkých 34 záväzkov vyplývajúcich z iniciatívy Inovácia v Únii sa nachádza v prílohe, pričom podrobnosti možno vyhľadať prostredníctvom Informačného a spravodajského systému iniciatívy Inovácia v Únii (I3S), ktorý je dostupný na adrese http://i3s.ec.europa.eu/home.html.

Iniciatíva je zaradená do kontextu ostatných hlavných iniciatív stratégie Európa 2020 na dosiahnutie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu a tiež Aktu o jednotnom trhu prijatého v apríli 2011[8]. Všetky sú navzájom prepojené a vzájomne sa podporujú.

2. ZABEZPEČOVANIE RASTU A PRACOVNÝCH MIEST PROSTREDNÍCTVOM INOVÁCIÍ

2.1. Zvyšovanie odolnosti Európy voči kríze

Výzvy, ktorým čelíme z hľadiska udržateľnosti verejných financií, hospodárskej nerovnováhy a reforiem podporujúcich rast, sú hnacím motorom politického programu EÚ[9].

Existujú náznaky, že silný rozpočtový záväzok v oblasti vzdelávania, výskumu a inovácií – inteligentná fiškálna konsolidácia[10] – spolu s podnikateľským prostredím priaznivým pre inovácie predstavujú veľmi účinný spôsob, ako Európu vymaniť z krízy.

---

8 Oznámenie: Akt o jednotnom trhu. Dvanásť hybných síl podnecovania rastu a posilňovania dôvery, KOM(2011) 206 v konečnom znení.

9 José Manuel Barroso, Správa o stave Únie, 28. septembra 2011.

10 „Inteligentná“ fiškálna konsolidácia znamená ochranu a posilňovanie investícií do zdrojov budúceho rastu, pričom za výdavky priaznivé pre rast sa považujú výdavky v oblasti výskumu, inovácií a vzdelávania.

Vo všeobecnosti sa dá pozorovať, že členské štáty, ktoré tradične investujú viac do výskumu a vývoja a vzdelávania, zvládli nedávne nepriaznivé hospodárske obdobie lepšie (pozri obr. č. 1). Investície do výskumu a vývoja a vzdelávania zväčšujú šance na zmiernenia nepriaznivých vplyvov krízy a súčasne poskytujú nástroje na rýchlejšie naštartovanie oživenia.

Cieľ obnovy rastu a zvýšenia blahobytu európskych občanov si však vyžaduje kombinovaný súbor politík, ktoré by ovplyvňovali celkové rámcové podmienky pre inovácie a zdravé fungovanie trhov s výrobkami. Opäť existujú ukazovatele, podľa ktorých sú lepšie rámcové podmienky spojené s masívnejším oživením (pozri obr. 3) a vyšším hospodárskym rastom z dlhodobého hľadiska[11].

Obrázok č. 1: Investície do výskumu a vývoja a hospodárske oživenie

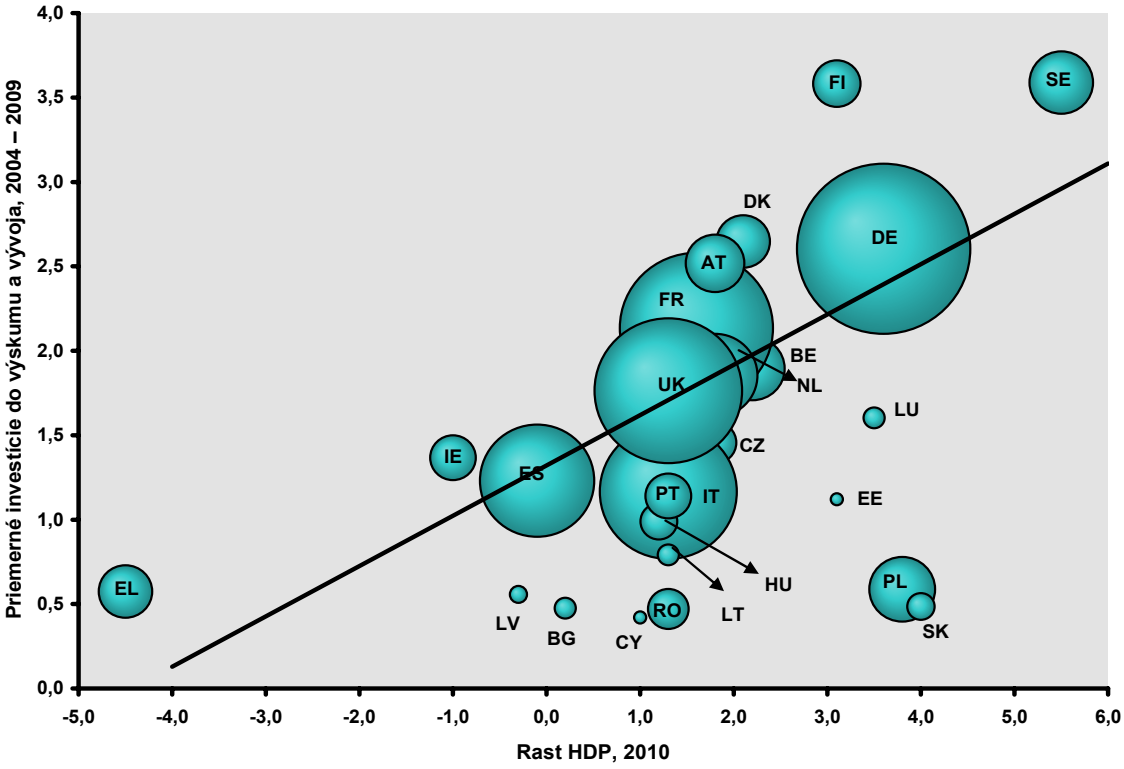

Poznámka: (1) Maltu a Slovinsko na grafe nevidno.

[11] Z lineárnej interpolácie vyplýva korelácia medzi premennými na obrázkoch. Štatisticky významnými korelačnými koeficientmi sú: 0,66 pre výskum a vývoj-HDP a 0,39 pre podnikateľské prostredie. Veľkosť bubliny odráža veľkosť hospodárstva (ako podielu na HDP EÚ). Údaje Eurostatu pochádzajú z indikátorov pre vedu a technológie. Rámcové podmienky sa kvantitatívne určujú na základe hodnotenia v správe Svetovej banky s názvom Doing Business (O podnikaní). Priemerné investície za 5 rokov sa používajú ako náhrada za minulé investície vzhľadom na relatívnu stabilitu výskumu a vývoja nameranú ako pomer (k HDP). Obrázky 1 a 2 poskytujú dôkazy založené na korelácii, pričom akékoľvek spoľahlivé kauzálne posúdenie by si vyžadovalo hlbšiu ekonometrickú analýzu založenú na viacerých dodatočných ekonomických a inštitucionálnych faktoroch (napr. na efekte „dobiehania“).

Obrázok č. 2: Podnikateľské prostredie a hospodárske oživenie

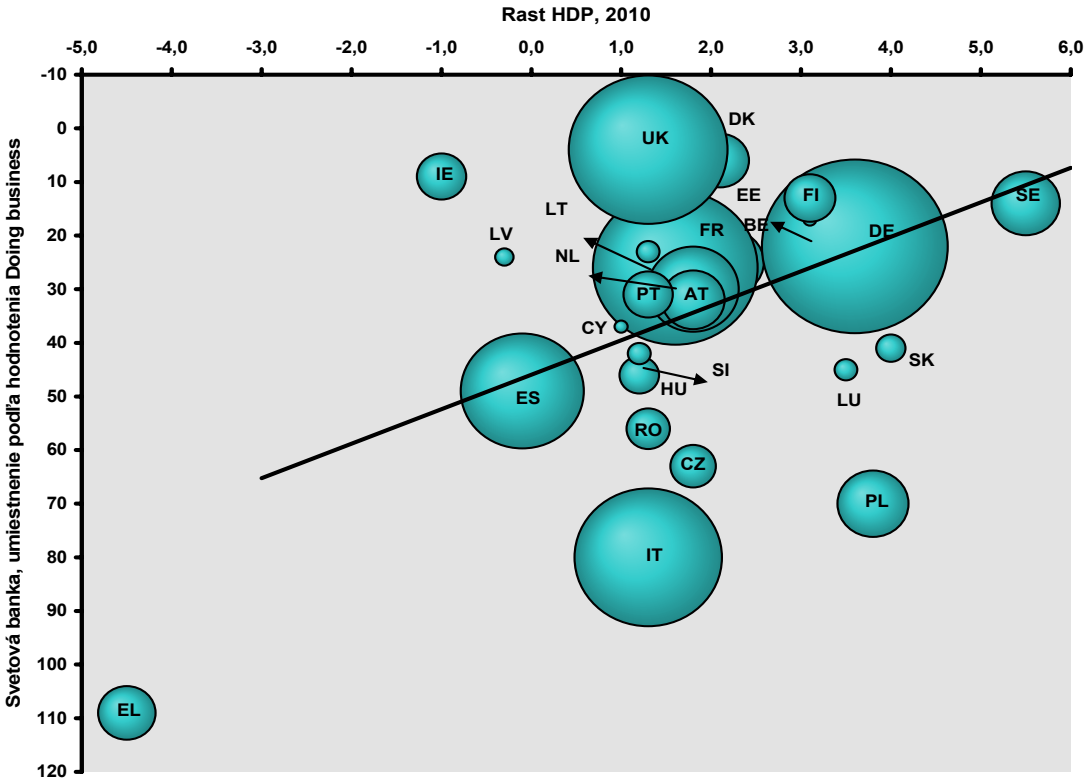

Poznámka: (1) Bulharsko na grafe nevidno.
Zdroje: Vlastné výpočty GR RTD-JRC vychádzajúce z hodnotiacich údajov Eurostatu a Svetovej banky

2.2. Reforma výskumných a inovačných systémov na vnútroštátnej úrovni

Členské štáty boli vyzvané, aby uskutočnili vlastné hodnotenie svojich inovačných systémov a politík [12], pričom tieto podklady mali byť zohľadnené aj v rámci stratégie Európa 2020.

Národné reformné programy z celkového pohľadu zahŕňajú široké spektrum opatrení, ktoré sú dobrým začiatkom podnecovania inovácií. Avšak podľa hodnotenia Komisie uvedeného v jej politických odporúčaniach v rámci prvého európskeho semestra sú tieto národné programy často nedostatočne ambiciózne a konkrétne. Na dosiahnutie cieľa EÚ na úrovni 3 % v oblasti výskumu a vývoja je potrebné ďalšie úsilie a členské štáty musia vyvinúť väčšie úsilie na ochranu a musia uprednostňovať výdavky na výskum a vzdelávanie a kľúčovú infraštruktúru, aby sa v budúcnosti udržal rast[13].

Pokiaľ ide o výskum a inovácie, z ohlásených reforiem možno vyvodiť niekoľko trendov vývoja (nasleduje niekoľko príkladov, ktoré nepostihujú celú problematiku):

---

12 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 33.

13 Oznámenie: Uzatvárame prvý európsky semester koordinácie hospodárskej politiky, KOM(2011) 400 v konečnom znení.

(1) Väčšina členských štátov prechádza procesom zdokonaľovania svojich riadiacich štruktúr a strategického usmerňovania v oblasti výskumu a inovácií, ktorý často sprevádza postupná integrácia týchto dvoch oblastí politiky a lepšie zacieľovanie verejného financovania na zvolené oblasti. V tejto fáze sa však iba veľmi málo krajín jasne zameriava na spoločenské výzvy ako na svoju hlavnú prioritu.

- Nemecko zaktualizovalo stratégiu s názvom Hightech-Strategie 2020 s cieľom posilniť dopyt po výskume a inováciách s väčším dôrazom na spoločenské výzvy.

- Španielsko pristupovalo k reforme svojej politiky v oblasti výskumu a inovácií komplexne prijatím nového zákona o vede, technológiách a inováciách a nedávnym prijatím národnej stratégie v oblasti inovácií.

- Slovensko vymenovalo splnomocnenca vlády pre znalostnú ekonomiku a vytvorilo dve agentúry, ktoré vykonávajú politické opatrenia v oblasti výskumu a inovácií.

(2) Väčšina členských štátov sa podieľa na zlepšovaní rámcových podmienok alebo finančnej podpore výskumu a inovácií, najmä prostredníctvom daňových stimulov pre výskum a vývoj a prostredníctvom rozličných foriem podpory pre inovačné malé a stredné podniky vrátane rizikového kapitálu. Čoraz väčší počet členských štátov venuje pozornosť aj nástrojom inovačnej politiky na strane dopytu, predovšetkým verejnému obstarávaniu[14]. Prístup, ktorého cieľom je integrovať nástroje na strane dopytu a ponuky, má zatiaľ k dispozícii iba málo krajín.

- Belgicko zvýšilo daňové úvery na výskum a inovácie a plánuje poskytovať stimuly na zakladanie a rozvoj nových spoločností založených na vede, ktoré vzniknú odčlenením od veľkých podnikov alebo výskumných inštitúcií.

- Dánsko integrovalo aspekty na strane dopytu do programov, ktoré podporujú spoluprácu verejnej a súkromnej sféry. Zriadilo Fond pre inováciu podnikov, ktorým sa podporujú obchodné príležitosti v oblastiach zeleného rastu a dobrých životných podmienok.

- Poľsko zaviedlo opatrenia v oblasti odbornej prípravy zamerané na 500 obstarávateľov, 1 500 zástupcov MSP a 1 000 organizácií, ktoré sa zaoberajú sprostredkovaním obchodu, s cieľom posilniť využívanie verejného obstarávania inovačných produktov a služieb.

V záujme dôkladnejšieho preskúmania súčinného pôsobenia a lepšieho rozdeľovania rizík a spájania zdrojov treba zvážiť koordináciu s iniciatívami na úrovni EÚ.

(3) Pokiaľ ide o rozpočty vyčlenené na výskum a vývoj, iba niekoľko členských štátov vrátane Dánska, Francúzska, Nemecka a Švédska spustilo v súvislosti s financovaním nové iniciatívy, pričom niektoré ďalšie štáty, ako je napríklad Slovinsko, vyčlenili na výskum a vývoj podstatnú časť štrukturálnych fondov. Zdá

[14] Viac informácií o trendoch inovačných politík na strane dopytu v Európe, pozri nedávno uverejnenú správu: http://ec.europa.eu/enterprise/newsroom/cf/_getdocument.cfm?doc_id=7011.

sa, že krajiny, ktoré sú odhodlané zvyšovať financovanie výskumu a vývoja, sú takisto krajinami, ktoré zvažujú najširšie spektrum opatrení podporujúcich rast v súlade s oblasťami akcií iniciatívy Inovácia v Únii a ktoré sa už dnes vyznačujú vysokou mierou inovácií, alebo ich vyhliadky v tejto oblasti sú nádejné.

- Francúzsko investuje v období rokov 2009 – 2014 dodatočných 21,9 miliardy EUR do vyššieho vzdelávania a výskumu (iniciatíva Investissements d'Avenir).

- Nemecko sa zaviazalo, že v období rokov 2010 – 2013 zvýši verejné rozpočty na výskum a vzdelávanie o 12 miliárd EUR.

- Slovinsko zvyšuje rozpočet na výskum a vývoj prostredníctvom vyčlenenia štrukturálnych fondov na výskum a vývoj a inovácie.

Nedávny prieskum[15] týkajúci sa verejných výdavkov na výskum a vývoj ukazuje, že ambiciózne politické záväzky v súvislosti s výdavkami na výskum a vývoj prijali krajiny s nízkou mierou inovácií, ako sú Rumunsko, Bulharsko a Lotyšsko, a krajiny s priemernou mierou inovácií, ako sú Maďarsko, Poľsko a Slovensko. Naopak väčšina krajín s vysokou mierou inovácií[16] a s priemernou mierou inovácií[17] nedávno začala svoje úsilie utlmovať alebo to plánuje urobiť.

Existuje zjavné riziko rozšírenia inovačnej priepasti medzi členskými štátmi. Je dôležité, aby si krajiny s nízkou mierou inovácií zachovali nedávne pozitívne záväzky a aby krajiny s priemernou mierou inovácií boli vyzývané, aby ďalej neznižovali svoje verejné investície do výskumu a vývoja a aby začali plánovať obnovu inovačnej dynamiky, od ktorej upustili. Iba týmto spôsobom môže Európa napĺňať svoje ambície, pokiaľ ide o dosahovanie cieľov v oblasti výskumu a inovácií.

2.3. Väčšie a lepšie financovanie výskumu a inovácií zo strany EÚ

Cieľom iniciatívy Inovácia v Únii je zabezpečiť racionálne a jednoduchšie financovanie výskumu a inovácií zo strany EÚ, ktoré by sa orientovalo na jednotlivé výzvy. Komisia vo svojom návrhu Rozpočtu stratégie Európa 2020[18] predpokladá významnú zmenu orientácie budúceho rozpočtu EÚ na výskum a inovácie zlúčením súčasných výskumných a inovačných programov do jedného strategického rámca Horizont 2020, ktorým by sa v súlade so záväzkami vyplývajúcimi z Inovácie v Únii financoval celý inovačný cyklus[19]. Mnohé záväzky vyplývajúce z iniciatívy Inovácia v Únii sa realizujú prostredníctvom Horizontu 2020, najmä: väčšie zameranie na spoločenské výzvy, posilnený prístup k MSP a silnejšia podpora prenikania inovácií na trh, a to aj prostredníctvom verejného obstarávania, stanovovania noriem, financovania úverov a kapitálového financovania[20]. Viaceré zjednodušovacie

---

15 Dotazník Výboru pre Európsky výskumný priestor (ERAC) z roku 2011 týkajúci sa investícií do výskumu a vývoja a politických opatrení v tejto oblasti členských štátov EÚ a pridružených štátov.

16 Rakúsko, Estónsko, Írsko, Luxembursko, Holandsko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo.

17 Grécko, Taliansko, Portugalsko, Španielsko.

18 KOM(2011) 500 a SEK(2011) 867 a 868 z 29. júna 2011.

19 Záväzky iniciatívy Inovácia v Únii č. 6 a 7.

20 Najmä záväzky č. 6 a 7 iniciatívy Inovácia v Únii, ale aj č. 10, 16, 17, 20, 27.

opatrenia týkajúce sa súčasného rámcového programu (RP7) sa už prijali na začiatku roka 2011 a Horizont 2020 bude predstavovať ďalšie ďalekosiahle zjednodušenie.

Existujúce financovanie výskumu a inovácií v EÚ sa už teraz súbežne zameriava na priority iniciatívy Inovácia v Únii. Komisia skúšobne zavádza nové prístupy zohľadňujúce iniciatívu Horizont 2020 s cieľom získať skúsenosti a uľahčiť hladké spustenie. Týka sa to napríklad nového nástroja zameraného na malé a stredné podniky[21], ktorý by zaplnil medzery vo financovaní včasných fáz vysoko rizikového výskumu a inovácií, podnecoval by prelomové inovácie a zvýšil by využívanie výsledkov výskumu a vývoja. V rámci programu Marie Curie: Partnerstvo a vzájomné prepojenia medzi priemyslom a vysokými školami, ktorý je zameraný vyslovene na nadväzovanie stykov medzi akademickou sférou a podnikmi, tvoria 50 % podnikov zúčastňujúcich sa na projektoch malé a stredné podniky. Ďalším príkladom je podpora obstarávania inovačných výrobkov a služieb ešte pred ich uvedením na trh a podpora ich verejného obstarávania. V rokoch 2012 a 2013 budeme preto svedkami významných experimentov a dolaďovania činností.

Politika súdržnosti v období po roku 2013 sa bude takisto vyššou mierou zameriavať na výskum a inovácie. Súvisiaci legislatívny balík Komisie bol prijatý 6. októbra 2011. Medzi hlavné črty návrhov patrí väčšia podmienenosť pri využívaní finančných prostriedkov vyčlenených na politiku súdržnosti EÚ. Podpora bude závislá najmä od existencie vnútroštátnej alebo regionálnej stratégie pre inteligentnú špecializáciu, ktorá je v súlade so znakmi vnútroštátnych a regionálnych systémov výskumu a inovácií dosahujúcich vynikajúce výsledky[22]. Regióny by okrem toho mali vyčleniť minimálny stanovený podiel z Európskeho fondu regionálneho rozvoja na tri investičné priority týkajúce sa výskumu a inovácií, malých a stredných podnikov a nízkouhlíkového hospodárstva. Všeobecne platí, že najnižšia celková suma vyčlenená na tieto tri priority na vnútroštátnej úrovni by mala byť najmenej 80 % v rozvinutejších regiónoch a v regiónoch v prechodnej fáze a najmenej 50 % v menej rozvinutých regiónoch[23].

2.4. Partnerská spolupráca pri riešení spoločenských problémov

Aby sa predišlo roztriešteniu úsilia a pomalému tempu zmien, v rámci iniciatívy Inovácia v Únii boli ohlásené európske partnerstvá v oblasti inovácií (EIP)[24], ktoré majú zmobilizovať aktérov v rámci inovačného cyklu a v rámci rozličných odvetví so zameraním sa na všeobsiahly cieľ, aby sa urýchlili inovačné riešenia spoločenských problémov.

V roku 2011 bola koncepcia testovaná pilotným európskym partnerstvom v oblasti inovácie pre Aktívne starnutie pri dobrom zdraví (AHA). Cieľom tohto partnerstva je

---

21 Európska rada vo februári 2011 vyzvala Komisiu, aby preskúmala možnosti realizácie podobného systému, ako je program pre inovačný výskum v malých podnikoch (Small Business Innovation Research, SBIR).

22 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom fonde námorného a rybného hospodárstva zahrnuté do spoločného strategického rámca, KOM(2011) 615.

23 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o osobitných ustanoveniach o Európskom fonde regionálneho rozvoja a cieli Investície pre rast a zamestnanosť, KOM(2011) 614.

24 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 29.

zvýšiť priemerný počet rokov zdravého života v EÚ do roku 2020 o dva zabezpečením trojnásobného prínosu pre Európu, ktorým je:

– zlepšenie zdravotného stavu a kvality života európskych občanov s osobitným zameraním na starších ľudí;

– podpora dlhodobej udržateľnosti a účinnosti systémov zdravotníctva a sociálnej starostlivosti a

– zvýšenie konkurencieschopnosti priemyslu EÚ prostredníctvom zlepšenia podnikateľského prostredia, ktoré bude poskytovať základy rastu a rozširovania nových trhov.

Rada[25], ako aj Parlament[26] uvítali ciele partnerstiev EIP a podporili spustenie pilotného projektu na testovanie tejto koncepcie a posúdenie spôsobu jej najlepšieho uplatňovania. Z prvého posúdenia riadenia a procesov AHA[27] vyplýva, že pilotný projekt bol veľmi úspešný pri mobilizácii zainteresovaných strán v prípravnej fáze. Takisto sa objasnilo, akým spôsobom môže partnerstvo EIP posilniť súdržnosť nášho výskumu s prioritami v oblasti inovácií a ako dokáže zamerať, zracionalizovať a zjednodušiť naše akcie a súčasne poukázať na opatrenia, ktoré dokážu zvládnuť nedostatky a urýchľovať osvojovanie si inovácií. Objasnilo sa, že partnerstvá EIP nedokážu nahradiť iné existujúce iniciatívy alebo nástroje, ktoré vzhľadom na to nie sú zbytočné, a že partnerstvá EIP nie sú ani náhradou za existujúce inštitucionálne rozhodovacie mechanizmy.

Strategický vykonávací plán (SIP) pre AHA bol uverejnený v novembri 2011. Plán určuje súbor prioritných oblastí vrátane kľúčových akcií na okamžité vykonanie. Pripravujú sa ďalšie EIP: iniciatíva Raw Materials (Suroviny) pre bezpečné a udržateľné dodávky surovín, iniciatíva Agricultural Productivity and Sustainability (Produktivita a udržateľnosť poľnohospodárstva) na podporu konkurencieschopného a udržateľného poľnohospodárstva, iniciatíva Water-efficiency (Efektívnosť v súvislosti s vodou) na zabezpečenie potrieb európskych občanov, priemyslu a poľnohospodárstva, pokiaľ ide o tento životne dôležitý zdroj, a iniciatíva Smart Cities (Inteligentné mestá) na zvládanie zásadných výzev v oblasti energetiky.

2.5. Maximalizácia sociálnej a územnej súdržnosti

Aby sa zabezpečilo zapojenie všetkých regiónov a aby sa zabránilo „inovačnej priepasti“, iniciatíva Inovácia v Únii navrhuje lepšie využívať štrukturálne fondy v oblasti výskumu a inovácií, testovať činnosti v oblasti inovácií v rámci sociálneho a verejného sektora a súčasne zavádzať sociálne inovácie v programoch financovania EÚ[28].

---

25 Európska rada zo 4. februára 2011; závery Rady pre konkurencieschopnosť z 26. októbra 2010 a 9. marca 2011.

26 Uznesenie Európskeho parlamentu z 11. novembra 2010 a správa z 11. mája 2011.

27 Pracovný dokument útvarov komisie, Pilotné európske partnerstvo v oblasti inovácie zamerané na aktívne starnutie pri dobrom zdraví. Prvé skúsenosti v oblasti riadenia a procesov, SEK(2011) 1028.

28 Záväzky iniciatívy Inovácia v Únii č. 24, 25, 26 a 27.

Komisia spustila v júni 2011 platformu inteligentnej špecializácie[29], ktorá spája odborné znalosti z univerzít, výskumných stredísk, regionálnych orgánov, podnikov a útvarov Komisie[30] s cieľom uľahčiť národným vládam a samosprávam formuláciu a vykonávanie stratégií inteligentnej špecializácie. Posilní sa vzájomné pôsobenie Horizontu 2020 a fondov politiky súdržnosti, a to aj prostredníctvom doplňujúcich opatrení v rámci Horizontu 2020 zameraných na rozšírenie účasti, podporu sietí, získavanie skúseností s touto oblasťou politiky a poradenstvo.

Komisia v marci 2011 spustila iniciatívu Sociálne inovácie v Európe[31], ktorej cieľom je podpora sociálnych novátorov pri vytváraní nového tovaru a služieb a vývoji nových pracovných metód, ktoré tvoria sociálne hodnoty a majú dosah na organizácie a zákazníkov. Táto iniciatíva pomáha aj pri získavaní financovania a know-how potrebného na to, aby sociálna inovácia prerástla z myšlienky na projekt či dokonca na nový podnik. Sociálne inovácie sú aj jedným z nástrojov, ktoré sa uplatňujú v oznámení o iniciatíve pre sociálne podnikanie, ktoré Komisia schválila 25. októbra 2011[32]. Táto iniciatíva stanovuje 11 krokov na podporu rastu sociálneho podnikania v Európe, napríklad v oblasti financovania, prispôsobovania právnych rámcov, označovania (a v dôsledku toho aj informovanosti a viditeľnosti) a verejného obstarávania. EÚ už financuje podstatné výskumné činnosti v oblasti sociálnej inovácie v rámci RP7 a sociálna inovácia bude dôležitou súčasťou riešenia spoločenských výzev, na ktoré sa zameriava Horizont 2020.

Komisia v záujme rozvoja lepšieho pochopenia inovácií vo verejnom sektore pripravuje prvý európsky prehľad výsledkov inovácií vo verejnom sektore, ktorý bude dostupný v roku 2012. Verejný sektor musí prijať inovácie a byť príkladom. Vlády musia aktívne podporovať inovácie a podnikateľského ducha, aby mali občania a podniky k dispozícii viac lepších služieb a infraštruktúr a aby sa súčasne zvyšovala efektívnosť nákladov. V záujme dosiahnutia tohto cieľa musí verejný sektor prejsť z jednoduchého podporovateľa výskumu a vývoja na to, aby svoju kúpnu silu pretransformoval na hybnú silu dopytu po inováciách. Na všetkých úrovniach správy existuje množstvo rozmanitých európskych nápadov a dobrých príkladov.

Dosiaľ sa ešte neuskutočnila konzultácia so sociálnymi partnermi s cieľom preskúmať, ako sa môže znalostná ekonomika rozšíriť na všetky pracovné úrovne a do všetkých odvetví[33].

---

29 http://ipts.jrc.ec.europa.eu/activities/research-and-innovation/s3platform.cfm

30 Medzi príklady patrí Monitorovanie inovačných ukazovateľov v regiónoch (http://www.rim-europa.eu/) a Európske stredisko pre monitorovanie klastrov (http://www.clusterobservatory.eu/index.html).

31 www.socialinnovationeurope.eu

32 Oznámenie Komisie o iniciatíve pre sociálne podnikanie, SEK(2011) 1278.

33 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 28.

3. POSILŇOVANIE EURÓPSKEJ ZNALOSTNEJ ZÁKLADNE A OBMEDZOVANIE FRAGMENTÁCIE

3.1. Získavanie popredných talentov pre Európu

Na zabezpečenie dostatočného prísunu pracovníkov s vysokou kvalifikáciou má iniciatíva Inovácia v Únii ponúkať výskumným pracovníkom atraktívnejšie kariérne možnosti a odstraňovať prekážky ich mobility v rámci rozličných odvetví a krajín. Dopyt po pracovníkoch s vysokou kvalifikáciou by mal v Európe až do roku 2020 vzrásť o takmer 16 miliónov[34].

Východiskovým bodom sú systémy vzdelávania a odbornej prípravy. Komisia predstavila v septembri 2011[35] reformnú stratégiu na modernizáciu vysokoškolského vzdelávania, ktorá zahŕňa aj zvýšenie počtu absolventov, zvýšenie kvality výučby a prispôsobenie učebných osnov a podriadenie vzdelávacích programov meniacim sa potrebám širšieho hospodárstva, odbornú prípravu vyššieho počtu výskumných pracovníkov a zlepšenie väzieb medzi výskumom, vzdelávaním a inováciami.

Výskumní pracovníci sú jadrom ekonomiky, ktorá vo veľkej miere využíva znalosti. EÚ potrebuje podľa odhadov jeden milión nových pracovných miest vo výskume, aby dosiahla 3-percentný cieľ intenzity výskumu a vývoja, a to najmä v súkromnom sektore. Členské štáty boli vyzvané, aby vypracovali národné stratégie s cieľom poskytnúť odbornú prípravu dostatočnému počtu výskumných pracovníkov, aby mohli plniť svoje vnútroštátne ciele v oblasti výskumu a vývoja a podporovať atraktívne podmienky zamestnávania[36]. Komisia bude dôkladne monitorovať vývoj a prvé hodnotenie dosiahnutého pokroku poskytne na jar roku 2012.

S cieľom zvýšiť príťažlivosť EÚ pre talenty z tretích krajín Komisia pripraví v roku 2012 monitorovaciu správu o uplatňovaní smernice o vízach pre vedeckých pracovníkov[37]. Nedávna štúdia poukazuje na výrazné zvýšenie počtu povolení vydaných na základe tejto smernice: z 239 v roku 2007 na 3713 v roku 2010. Celkovo sa však pracovníci aj naďalej prijímajú pomerne zriedkavo, a to iba v šiestich členských štátoch.

S cieľom pomôcť študentom a výskumným pracovníkov pri uskutočňovaní informovaných rozhodnutí v oblasti štúdia alebo práce a umožniť inštitúciám identifikovať a rozvíjať silné stránky a podporiť tvorcov politiky pri vypracúvaní účinných stratégií pre vzdelávanie, výskum a inovácie spustí Komisia v roku 2012 iniciatívu na realizáciu používateľsky motivovaného viacrozmerného hodnotenia vysokých škôl[38] a transparentný informačný nástroj, pričom prvé výsledky sa očakávajú v roku 2013.

---

34 Pracovný dokument Komisie o nedávnom vývoji v európskych systémoch vysokoškolského vzdelávania, SEK(2011) 1063, s. 30.

35 Oznámenie Komisie o programe modernizácie európskych systémov vysokoškolského vzdelávania, KOM(2011) 567.

36 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 1.

37 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 30.

38 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 2.

S cieľom spojiť podnikateľskú a akademickú sféru, a tak riešiť nedostatky v zručnostiach v oblasti inovácií, spustila Komisia v roku 2011 pilotný projekt pre znalostné aliancie[39]. Spomedzi 94 prijatých návrhov boli vybraté tri projekty, ktoré sa zameriavajú na navrhovanie nových učebných osnov a kurzov, rozvíjajú inovačné spôsoby vzdelávania a poskytovania vedomostí a pomôžu vysokým školám pri modernizácií prostredníctvom prechodu na interdisciplinárne, podnikateľské a užšie obchodné partnerstvá. Tieto pilotné projekty umožnia užitočne objasniť program Erasmus For All (Erasmus pre všetkých), ktorý bude prebiehať po roku 2013.

3.2. Vytvorenie Európskeho výskumného priestoru

Vytvorenie dobre fungujúceho Európskeho výskumného priestoru (EVP), v ktorom sa môžu voľne pohybovať výskumní pracovníci a v ktorom môžu voľne kolovať vedecké poznatky a technológie, má najvyšší význam.[40]. Nedostatočná spolupráca a koordinácia spojená s rozličnými systémovými zlyhaniami vedie k výrazne slabšej výkonnosti v európskom výskumnom systéme ako celku. Európsky výskumný priestor zlepší spoluprácu a koordináciu a taktiež podporí hospodársku súťaž, ktorá umožňuje dosahovanie excelentnosti.

Závermi Európskej rady zo 4. februára 2011 sa členské štáty jasne zaviazali na dokončenie Európskeho výskumného priestoru do roku 2014. Prebieha konzultácia so zainteresovanými stranami s cieľom navrhnúť v roku 2012 rámec Európskeho výskumného priestoru a podporné opatrenia na odstránenie prekážok mobility a cezhraničnej spolupráce[41]. Celkovým cieľom rámca Európskeho výskumného priestoru je zlepšiť súdržnosť a kompatibilitu politík, programov a činností v oblasti výskumu na úrovni všetkých členských štátov a EÚ.

Medzi témy, ktoré treba zohľadňovať pri vypracúvaní rámca, patrí kvalita doktorandského štúdia, mobilita výskumných pracovníkov, cezhraničné pôsobenie výskumných organizácií, šírenie, využívanie a transfer výsledkov výskumu, výskumná infraštruktúra a konzistentnosť stratégií a akcií v rámci medzinárodnej spolupráce[42].

V záujme riešenia otázok, ktoré majú rozhodujúci význam pre zlepšovanie profesijného postupu a mobility výskumných pracovníkov, sa uplatňuje niekoľko iniciatív a nástrojov EÚ.

(a) Aby mohol vyšší počet doktorandov získať lepšiu odbornú prípravu a zručnosti, ktoré im uľahčia prácu v ľubovoľnej krajine, sektore zamestnania alebo disciplíne, navrhla Komisia zásady pre inovačné doktorandské štúdium v Európe[43]. Tieto zásady tvoria referenčný rámec vychádzajúci z existujúcich osvedčených postupov[44]. Ponúkajú usmernenia týkajúce sa financovania

---

39 To isté.

40 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 4.

41 http://ec.europa.eu/research/era/consultation/era_consultation_en.htm

42 Pozri sprievodný dokument k verejnej konzultácii o rámci Európskeho výskumného priestoru: http://ec.europa.eu/research/consultations/era/consultation_era.pdf

43 Pozri: KOM(2011)567.

44 Sú vyjadrením Salzburských zásad Európskej asociácie univerzít (EUA), osvedčených praktík v členských štátoch, a akcií Marie Curie.

odbornej prípravy výskumných pracovníkov na európskej a vnútroštátnej úrovni a súčasne zachovávajú pružnosť a autonómiu inštitúcií a doktorandov. Na zvýšenie kvality doktorandského štúdia v Európe Komisia v rámci akcií Marie Curie spustila dve nové iniciatívy v oblasti doktorandského štúdia, ktoré priamo riešia inovačné učebné osnovy doktorandských programov: program zriadenia európskych doktorátov v priemyselných odboroch a program inovatívneho doktorandského štúdia.

(b) S cieľom zjednotiť kariérne štruktúry v rámci rôznych sektorov zamestnania a rôznych krajín a uľahčiť mobilitu medzi akademickou sférou, priemyslom a ďalšími oblasťami zamestnanosti Komisia presadzuje Európsky rámec pre kariéru vo výskume. Tento rámec poskytuje referenčný bod pre výskumných pracovníkov a ich zamestnávateľov tak, že zachytáva potrebné kvalifikácie na štyroch rozličných fázach kariéry[45]. S cieľom šíriť osvedčené postupy v oblasti odbornej prípravy a vývoja kariéry výskumných pracovníkov mechanizmus spolufinancovania Marie Curie doteraz podporil 81 programov na regionálnej, štátnej a medzinárodnej úrovni. Prvé výsledky poukazujú na osvojovanie si noriem vysokej kvality v prípade kariéry výskumných pracovníkov a podmienok zamestnávania.

(c) Na zvýšenie atraktívnosti výskumnej profesie a uľahčenie mobility poskytuje Komisia usmernenia vysokým školám a ďalším zamestnávateľom, ktorí chcú zriadiť európsky fond pre doplnkové dôchodky pre výskumných pracovníkov. Takýto fond by podporil mobilitu pracovnej sily tým, že by výskumníkom zjednodušil prenos ich doplnkových dôchodkových aktív do inej krajiny, kde začínajú pracovať. Zamestnávatelia, ktorí o to majú záujem, by mali byť schopní vytvárať konzorciá v roku 2012, pričom finančné prostriedky by sa podľa očakávaní mali začať presúvať v roku 2013.

(d) Ako prvý krok smerom k zabezpečeniu väčšej otvorenosti a transparentnosti postupov pri zamestnávaní výskumných pracovníkov vypracovali útvary Komisie v úzkej spolupráci s členskými štátmi spoločnú stratégiu[46], na podporu zverejňovania voľných pracovných miest pre výskumných pracovníkov na portáli EURAXESS Jobs[47]. Členské štáty by mali zintenzívniť úsilie o zabezpečenie otvorenej inzercie online všetkých pracovných miest pre výskumníkov, ktoré sú financované z verejných prostriedkov, a aby inštitúcie uplatňovali otvorené postupy zamestnávania.

Prelomový výskum a inovácie si vyžadujú aj výskumné infraštruktúry na svetovej úrovni. Iniciatíva Inovácia v Únii má za cieľ dokončiť alebo spustiť do roku 2015 budovanie 60 % prioritných európskych výskumných infraštruktúr, ktorú určilo Európske strategické fórum pre výskumné infraštruktúry (ESFRI)[48]. Zo 48

---

45 R1) výskumný pracovník prvého stupňa (First Stage Researcher), R2) uznávaný výskumný pracovník (Recognised Researcher), R3) etablovaný výskumný pracovník (Established Researcher) a R4) popredný výskumný pracovník (Leading Researcher).

46 Stratégiu pre zamestnanosť podporila riadiaca skupina Európskeho výskumného priestoru pre ľudské zdroje a mobilitu v novembri 2010.

47 http://ec.europa.eu/euraxess/index.cfm/jobs/index

48 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 5.

prioritných projektov sa 10 nachádza vo fáze realizácie a 16 ďalších sa k tejto fáze blíži, t. j. do konca roku 2012 dosiahne cieľ na úrovni 54 %.

Rámcový program v oblasti výskumu podporuje prípravnú fázu všetkých projektov Európskeho strategického fóra pre výskumné infraštruktúry (ESFRI) a v menšom rozsahu aj ich realizačnú fázu. Na dokončenie fázy budovania prioritných výskumných infraštruktúr sa využili štrukturálne fondy. Napríklad 236 miliónov EUR zo štrukturálnych fondov sa používa na vybudovanie zariadení na vedenie žiarenia extrémneho svetelného zdroja (ELI), ktorý sa nachádza v Českej republike. Komisia poskytuje aj poradenstvo Rumunsku a Maďarsku, ktoré sa týka spôsobu uvoľňovania štrukturálnych fondov na ďalšie časti ELI v týchto dvoch krajinách.

Výskumná infraštruktúra fóra ESFRI je najlepším príkladom toho, ako EÚ a jej členské štáty spolupracujú a spájajú zdroje v prípade projektov spoločného európskeho záujmu.

Komisia pomáha aj členským štátom pri využívaní Konzorcia pre európsku výskumnú infraštruktúru (ERIC) ako právneho rámca na vytváranie celoeurópskej výskumnej infraštruktúry. Prvý štatút ERIC bol udelený v marci 2011 projektu na výskum zdravia, starnutia a dôchodku (SHARE), ktorý nám pomôže lepšie pochopiť vplyv starnutia európskych spoločností.

3.3. Podpora Európskeho inovačného a technologického inštitútu ako modelu riadenia inovácií v Európe

V záujme lepšej integrácie inovačného cyklu Európsky inovačný a technologický inštitút spája inštitúcie vysokoškolského vzdelávania, výskumné organizácie a podniky do nových typov partnerstiev – znalostných a inovačných spoločenstiev (KIC), ktoré pôsobia v oblasti udržateľných energetických zdrojov (*KIC InnoEnergy*), adaptácie na zmeny klímy a zmierňovania jej účinkov (*Climate-KIC*) a informačnej a komunikačnej spoločnosti budúcnosti (*EIT ICT Labs*).

Prvé výsledky sú už viditeľné v súvislosti s vytváraním podnikov (päť nových podnikov od januára 2011) a prvým kurzom magisterského štúdia organizovaným znalostným a inovačným spoločenstvom InnoEnergy, ktorý podporuje Európsky technologický inštitút (EIT) a ktorý navštevuje 155 študentov. Komisia prijme do konca roka 2011 strategický program Európskeho inovačného a technologického inštitútu (EIT) v oblasti inovácií[49]. Bude zameraný na konsolidáciu troch existujúcich znalostných a inovačných spoločenstiev a postupné vytváranie ďalších takýchto spoločenstiev, ktoré sa budú v súlade s cieľmi iniciatívy Horizont 2020 zaoberať hlavnými spoločenskými výzvami.

4. AKO DOSTAŤ DOBRÉ NÁPADY NA TRH

Podniky sú pre inovácie zásadné, pretože sledujú príležitosti na trhu a rozvíjajú nápady pre inovačné riešenia, aby mohli tieto príležitosti využiť. Európski podnikatelia však čelia viacerým prekážkam a nepriaznivým rámcovým podmienkach pri uvádzaní nápadov na trh. Iniciatíva Inovácia v Únii sa orientuje na

[49] Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 9.

systematické odstraňovanie týchto prekážok a vytváranie jednotného trhu pre inovácie.

Európa potrebuje vyváženejšiu kombináciu politiky ponuky a dopytu[50] s rýchlejším a modernizovaným procesom stanovovania noriem, nižšími nákladmi na udeľovanie patentov, vyššou mierou verejného obstarávania inovačných výrobkov a služieb, lepším prístupom ku kapitálu a skutočným európskym trhom vedomostí.

Toto sú priority pre kroky Komisie v roku 2011 a podarilo sa dosiahnuť významný pokrok návrhmi týkajúcimi sa jednotnej ochrany patentov a stanovovania noriem, ktoré už Komisia prijala. Naplňanie dvoch záväzkov v tejto oblasti zaostáva za harmonogramom: skríning regulačného rámca v kľúčových oblastiach, počnúc oblasťami spojenými s ekologickými inováciami, a predloženie akčného plánu v oblasti ekologických inovácií[51], ktorý bude predložený v decembri 2011.

4.1. Zlepšenie prístupu k financovaniu

Nájdenie vhodných investorov predstavuje najmä pre mladé spoločnosti a spoločnosti orientované na znalosti rozhodujúci krok smerom k strategickému rozširovaniu podnikateľských činností. Medzi investorov neraz patria verejné orgány, ktoré obmedzujú riziká spojené s inováciami, a to prostredníctvom systémov pomoci alebo investorov rizikového kapitálu, ktorí začínajúcim spoločnostiam výmenou za kapitálový podiel poskytujú finančné injekcie.

Pri prepočte na podiel z HDP sú investície rizikového kapitálu v USA štyrikrát vyššie ako v EÚ. Európske investície sú navyše príliš skromné a roztrieštené, pretože európske fondy rizikového kapitálu v porovnaní s americkými fondmi investujú do dvojnásobného počtu spoločností.[52] Komisia plánuje do konca roka predložiť iniciatívu pre nový režim európskeho rizikového kapitálu, ktorý fondom rizikového kapitálu umožní na základe jednotnej registrácie získavať kapitál vo všetkých 27 členských štátoch[53]. Komisia sa bude snažiť aj o odstránenie zdanenia, ktorým sa znevýhodňujú cezhraničné investície rizikového kapitálu, a o zníženie administratívneho zaťaženia. Bude to tvoriť súčasť širšieho akčného plánu Komisie na zlepšenie prístupu MSP k financovaniu.

Komisia okrem toho vymenovala predsedu združenia British Business Angels Association ako vedúcu osobnosť, ktorá bude predsedať skupine odborníkov. Táto skupina odborníkov je poverená formuláciou odporúčaní k spôsobu zlepšovania spájania inovačných firiem s vhodnými zahraničnými investormi[54]. Zistenia budú predložené v priebehu roka 2012.

---

50 Pozri aj oznámenie Komisie s názvom Iniciatíva vedúcich trhov pre Európu: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/lead-market-initiative/final-eval_en.htm

51 Záväzky iniciatívy Inovácia v Únii č. 15 a 18.

52 Kelly R. (2011): Výkonnosť a vyhliadky európskeho rizikového kapitálu, Európsky investičný fond; pracovný dokument 2011/9, Analýza výskumu a trhu Európskeho investičného fondu

53 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 11.

54 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 12.

Existujúci finančný nástroj s rozdelením rizika (RSFF)[55] a finančné nástroje v rámci programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (2007 – 2013) prilákali výrazne vyšší objem súkromných financií a budú rozšírené v rámci iniciatívy Horizont 2020 a programu pre konkurencieschopnosť podnikov a programu pre malé a stredné podniky na obdobie rokov 2014 – 2020[56].

V súlade s celkovým cieľom Komisie dosiahnuť menší rozsah kvalitnejšej štátnej pomoci sa štátna pomoc v pomere k HDP zmenšuje, pričom štátna pomoc pre výskum, vývoj a inovácie naďalej postupne rastie a v súčasnosti predstavuje takmer jednu desatinu verejných výdavkov v tejto oblasti. Komisia v auguste bilancovala fungovanie rámca, ktorý riadi štátnu pomoc v tejto oblasti[57]. Ďalším krokom budú rozsiahle konzultácie, ktoré pomôžu pri príprave revízie súčasného rámca v roku 2013.

4.2. Ochrana a zvyšovanie hodnoty duševného vlastníctva a podpora tvorivosti

Vzhľadom na náklady a komplexnosť postupov patentovania v Európe je jedným z cieľov iniciatívy Inovácia v Únii, aby boli prvé patenty EÚ vydané v roku 2014[58]. Takisto by sa malo podporovať využívanie práv duševného vlastníctva (IPR) pri inovačných výrobkoch a službách[59]. Komisia v rámci úsilia o strategický a vyvážený prístup k politikám, ktoré ovplyvňujú aktíva patriace do kategórie duševného vlastníctva, prijala v máji 2011 návrh na vytvorenie jednotného trhu pre duševné vlastníctvo[60].

Po tom, ako sa členským štátom v marci 2011 nepodarilo dosiahnuť dohodu o patente EÚ, Komisia vypracovala navrhnutý balík legislatívnych návrhov pre jednotnú ochranu patentov v menšom územnom rozsahu[61]. Tento balík bol vypracovaný ako odpoveď na žiadosť skupiny 25 členských štátov, ktoré sa rozhodli spolupracovať prostredníctvom posilnenej spolupráce s cieľom prekonať desaťročia trvajúcu bezvýchodiskovú politickú situáciu, pokiaľ ide o vytvorenie jednotného patentu. Navrhnutý legislatívny balík bude prínosom pre všetky európske spoločnosti, pretože povedie k zníženiu nákladov na postupy pri patentovaní až o 80 %. Zatiaľ čo výdavky na ochranu patentov (vrátane prekladov) v rámci celej Európskej únie v súčasnosti môžu dosahovať sumu 32 000 EUR, po prechodnom období by poklesli na hodnotu 680 EUR v prípade európskeho patentu s jednotnou účinnosťou v 25 členských štátoch. Politická dohoda by sa mala dosiahnuť do polovice roka 2012.

---

55 RSFF bol zriadený v polovici roka 2007 ako nový nástroj na financovanie dlhov v rámci siedmeho rámcového programu.

56 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 10.

57 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 13; pracovný dokument útvarov Komisie s názvom Strednodobé preskúmanie rámca pre výskum, vývoj a inovácie, 10. augusta 2011 http://ec.europa.eu/competition/state_aid/legislation/rdi_mid_term_review_en.pdf

58 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 14.

59 Pozri aj závery Európskej rady zo 4. februára 2011, v ktorých bola Komisia požiadaná, aby preskúmala možnosti vypracovania nástroja pre práva duševného vlastníctva, ktorý by dokázal zvýšiť hodnotu týchto práv.

60 Oznámenie Komisie Jednotný trh pre práva duševného vlastníctva, KOM(2011) 287 v konečnom znení.

61 Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca na účely vytvorenia jednotnej ochrany patentov, a návrh nariadenia Rady so zreteľom na platný režim prekladov KOM(2011) 215 a 216 v konečnom znení.

S cieľom uľahčiť vznik skutočného európskeho znalostného trhu pre patenty a licencie[62] Komisia v reakcii na výzvu Európskej rady preskúmala súbor možností týkajúcich sa nástroja na valorizáciu práv duševného vlastníctva na úrovni EÚ. Počas roka 2011 sa kvantifikácii nedostatočne využívaných patentov v Európe, ich inovačnému potenciálu a silným a slabým stránkam súboru potenciálnych iniciatív vrátane vytvorenia finančného trhu pre práva duševného vlastníctva venovala expertná skupina a štúdia. Závery vyplývajúce z tejto práce budú uverejnené pred koncom roka[63]. Komisia by na ich základe chcela v roku 2012 otvoriť diskusiu s členskými štátmi s cieľom sformulovať ďalšie kroky.

Iniciatíva Inovácia v Únii sa venuje širokej koncepcii inovácií vrátane nových obchodných modelov, projektov a tvorivosti a inovácií služieb. Vyžaduje si to nové politiky a nástroje, ktoré sa osobitne zameriavajú na využívanie kreatívneho potenciálu Európy. Európska komisia v decembri 2011 zriadi Európsku alianciu kreatívneho priemyslu[64], medzisektorovú politickú iniciatívu, ktorou sa zintenzívni politický dialóg medzi vnútroštátnymi a regionálnymi tvorcami politiky, otestujú nové nástroje a získa väčšia a lepšia podpora kreatívneho priemyslu a iného priemyslu, ktorý využíva kreatívny priemysel.

A napokon, zvyšuje sa dopyt po výrobkoch, ktoré vynikajú príjemným spôsobom používania a lákavým vzhľadom. Komisia zriadila Európsku správnu radu pre dizajn[65], ktorá bude predkladať návrhy na posilnenie úlohy dizajnu pri európskych politikách v oblasti inovácií[66].

4.3. Urýchlenie a modernizácia procesu stanovovania noriem

Jednotné, rýchlo prijímané európske a medzinárodné normy sú dôležité pre podporu inovácií na rýchlo sa vyvíjajúcich trhoch. Komisia v júni 2011 predstavila normalizačný balík[67], ktorý sa vzhľadom na súčasné a budúce výzvy zameriava na modernizáciu európskych právnych predpisov a politiky v oblasti normalizácie.

Procesy stanovovania noriem sa urýchlia o 50 %, aby lepšie zodpovedali potrebám, ktoré prináša rýchly technologický pokrok. Komisia a európske orgány pôsobiace v oblasti normalizácie v súčasnosti diskutujú o ukazovateľoch výkonnosti, aby sa tento cieľ podarilo dosiahnuť do roku 2020. Normalizáciu bude potrebné lepšie anticipovať prostredníctvom stanovovania priorít v rámci ročného pracovného programu a prostredníctvom prognostických štúdií. Balík bude okrem toho zahŕňať jednoduchý a rýchly spôsob uznávania celosvetovo platných noriem v oblasti informačných a komunikačných technológií, čo má čoraz väčší význam napríklad pre európskych verejných obstarávateľov. Komisia začne do roku 2013 s nezávislou revíziou európskeho systému normalizácie. Komisia pokračuje aj v práci na lepšej integrácii normalizácie do rámcového programu v oblasti výskumu[68].

---

62 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 22.

63 Nadchádzajúce správy expertnej skupiny a správy o štúdii: http://ec.europa.eu/enterprise/index_en.htm.

64 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 19.

65 Členovia: http://ec.europa.eu/enterprise/policies/innovation/policy/design-creativity/edii_en.htm

66 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 19.

67 Oznámenie Komisie o strategickej vízii pre európske normy a návrh nariadenia o európskej normalizácii, KOM(2011) 311 a 315 v konečnom znení.

68 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 16.

4.4. Využitie vplyvu verejných rozpočtov v oblasti inovácií

Verejné obstarávanie má pri odhadovanej hodnote 19,4 % HDP Európskej únie za rok 2009[69] nesmierny potenciál, aby na trh prinášalo inovácie EÚ, podporovalo popredných zákazníkov a katalytický účinok, a tak inovačným firmám poskytovalo náskok na celosvetových trhoch. Tento potenciál je však v Európskej únii z veľkej časti nedostatočne využívaný. Podľa nedávneho hodnotenia[70] iba 22 % z orgánov uzatvárajúcich zmluvy, ktoré sa na danom prieskume zúčastnili, uviedlo, že inovácie zahrnuli do svojej stratégie a postupov pri obstarávaní.

Návrh Komisie, aby členské štáty a regióny vyčlenili rozpočty na verejné obstarávanie inovačných produktov a služieb, Rada neprijala ani napriek tomu, že navrhovaný cieľ, 10 miliárd EUR ročne[71], by predstavoval skromný podiel 0,44 % z celkovej sumy verejného obstarávania v Európe. I tak sa však podnikli určité kroky. Napríklad Španielsko vo svojom zákone o obstarávaní z 8. júla 2011 zaviedlo kvótu vo výške 3 % na verejné obstarávanie inovačných produktov a služieb.

Komisia v rámci úsilia o účinnejšie reakcie na takéto výzvy v decembri 2011 predloží návrhy na revíziu právnych predpisov EÚ v oblasti verejného obstarávania, ktoré by mali zjednodušiť obstarávanie inovačných produktov a služieb a spoločné cezhraničné obstarávanie.

Komisia zároveň spustila aj pilotné projekty nadnárodnej spolupráce pri obstarávaní inovačných výrobkov a služieb. Tieto projekty spolu so štúdiou uskutočniteľnosti pripravia pôdu pre zvyšovanie a jemnú úpravu budúcej podpory na úrovni EÚ, najmä v rámci Horizontu 2020, ktorá členským štátom pomôže zhromaždiť finančné a ľudské zdroje potrebné na využitie potenciálu verejného dopytu po inovačných riešeniach.

5. ZVÝŠENIE ÚČINKU NAŠICH POLITÍK SPOLUPRÁCOU SMEROM NAVONOK

Hospodárska súťaž je v dnešnom svete čoraz viac o znalostiach a inováciách. Európski konkurenti podnikli v tomto smere strategické kroky a inovácie sa nachádzajú na prvých priečkach zoznamov ich vnútroštátnych priorít[72].

Jednou z ambícií iniciatívy Inovácia v Únii je, aby EÚ a jej členské štáty k vedeckej spolupráci s tretími krajinami pristupovali ako k otázke spoločného záujmu a aby vyvíjali spoločné stratégie[73].

---

69 Európska komisia (2010): Ukazovatele pre verejné obstarávanie za rok 2009. http://ec.europa.eu/internal_market/publicprocurement/docs/indicators2009_en.pdf

70 Hodnotiaca správa, SEK(2011) 853, jún 2011.

71 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 17.

72 USA:http://www.compete.org/about-us/initiatives/
http://www.nsf.gov/about/performance/strategic_plan.jsp
Čína: http://www.most.gov.cn/eng/index.htm
India: http://www.dst.gov.in/whats_new/press-release10/pib_10-3-2010.htm

73 Záväzok iniciatívy Inovácia v Únii č. 31.

EÚ a členské štáty v súlade s týmito záväzkami vypracovali v rámci *Strategického fóra pre medzinárodnú vedecko-technickú spoluprácu (SFIC)* tri pilotné iniciatívy (s Indiou, Čínou a USA).

Spoločná iniciatíva EÚ a členských štátov sa zameriava na zvyšovanie príťažlivosti Európy ako miesta vhodného na výskum, a to predovšetkým v porovnaní s USA. Pritiahnutie popredných talentov z USA do Európy, ponuka excelentnosti a využívanie vyspelých európskych technologických stredísk by malo zlepšiť transatlantickú mobilitu.

S Indiou sa pripravuje strategický program v oblasti výskumu a inovácií, ktorý by mal rozprúdiť existujúcu bilaterálnu vedecko-technickú spoluprácu. Ústredná zložka sa zameriava na budovanie silných vzťahov medzi európskymi a indickými špičkovými výskumnými strediskami (strediskami excelentnosti) s cieľom vypracovať uskutočniteľné a inovačné riešenia pre celospoločenské výzvy v oblastiach, ako je napríklad vodohospodárstvo, využívanie biomasy, energetika alebo ochrana zdravia.

Pokiaľ ide o Čínu, v súčasnosti sa určujú spoločné priority pre EÚ a členské štáty na účely koordinovanejšej multilaterálnej spolupráce s Čínou a na účely zlepšenia interoperability bilaterálnych programov, systémov a pravidiel financovania (vrátane otázok práv duševného vlastníctva).

Tieto pilotné iniciatívy založené na novom strategickom partnerstve EÚ a jej členských štátov povedú k zlepšeniu spôsobu, akým strategicky spolupracujeme s kľúčovými partnerskými krajinami, a rozprúdi európsku výkonnosť v oblasti výskumu a inovácií smerom navonok.

6. ZÁVERY A ĎALŠIE KROKY

Výskum a inovácie boli v roku 2011 významnými témami mnohých inštitucionálnych diskusií so zainteresovanými stranami. Boli iniciované konkrétne kroky a boli, alebo čoskoro budú, predložené návrhy. V návrhu programu Horizont 2020 je obsiahnutá iniciatíva Inovácia v Únii a tento program bude kľúčovým nástrojom plnenia záväzkov vyplývajúcich z tejto iniciatívy.

Spomedzi 34 záväzkov iniciatívy Inovácia v Únii neboli rozpracované tieto dva: na vnútroštátnej úrovni ide o vyčlenenie rozpočtov na obstarávanie inovačných výrobkov a služieb a na úrovni EÚ o konzultácie so sociálnymi partnermi o zavedení znalostnej ekonomiky na všetky pracovné úrovne. Dva ďalšie kroky boli odložené: regulačný skríning a akčný plán v oblasti ekologických inovácií. Komisia zintenzívni svoje úsilie, ktorého cieľom je bezodkladné spustenie odložených činností, a vyzýva členské štáty, aby zintenzívnili svoje úsilie podnietiť dopyt po inovačných riešeniach prostredníctvom verejného obstarávania.

Iniciatíva Inovácia v Únii stojí na troch rozličných hybných silách. V prvom rade ide o hybnú silu legislatívnych reforiem, ktorá so sebou prináša vytvorenie nového európskeho rámca pre výskum a inovácie. Na úrovni EÚ sa venovalo pozoruhodné úsilie cieľu prioritne zabezpečiť reformy, ktoré uvádzajú do pohybu inovácie. Na základe širokých konzultácií so zainteresovanými stranami Komisia v polovici roka

2012 predloží všetkých šesť legislatívnych návrhov oznámených v rámci iniciatívy Inovácia v Únii [74]. Európsky parlament a členské štáty boli vyzvané, aby sa dôrazne zaoberali súčasnými a nadchádzajúcimi legislatívnymi návrhmi, ktoré sú zamerané na podporu inovácií.

Po druhé, dynamika mobilizácie aktérov na úrovni EÚ, testovanie a zavádzanie nových nástrojov a inovačných koncepcií. Ide o doplnky legislatívnej dynamiky, ktoré sa zameriavajú na nové formy inovácií (ako sú napríklad sociálne inovácie) alebo na nové spôsoby spolupráce (ako sú napríklad európske partnerstvá v oblasti inovácií). Sú to spôsoby, ako sa udržať na čele inovácií a umožniť monitorovanie vývoja inovácií. A opäť, v roku 2011 sa začali mnohé pilotné projekty a štúdie uskutočniteľnosti a ďalšie činnosti budú pokračovať v roku 2012.

Nakoniec úspech iniciatívy Inovácia v Únii bude závisieť od rozsahu, v akom dokáže uviesť do pohybu aktivity na vnútroštátnej a regionálnej úrovni. Revízia vnútroštátnych reformných programov ponúka dobrý východiskový bod pre silnú inovačnú dynamiku, ovocie však prinesie iba vtedy, ak sa budú opatrenia vykonávať konzistentne. Členským štátom EÚ je adresovaná výzva, aby ako prioritu výraznejšie presadzovali investície do výskumu a inovácií a viac sa venovali transformácii politických záväzkov z roku 2011 na konkrétne kroky, predovšetkým pokiaľ ide o záväzky týkajúce sa realizácie reforiem zameraných na posilnenie efektívnosti vlastných výskumných a inovačných systémov a na zlepšenie využívania štrukturálnych fondov pre výskum a inovácie.[75]

V roku 2012 bude Komisia naďalej napĺňať iniciatívu Inovácia v Únii, a to najmä tým, že predloží dve zostávajúce iniciatívy inovácia v Únii plánované na rok 2012, t. j. návrh rámca Európskeho výskumného priestoru a nový hlavný ukazovateľ[76]. Predloží aj externé hodnotenie uskutočnené novovytvoreným Európskym poradným grémiom pre výskum a inovácie.

Spoločne s prebiehajúcimi opatreniami politiky v oblasti inovácií bude Komisia prehodnocovať súčasné prístupy k inováciám v rámci ostatných politík EÚ a navrhne stratégie na zavedenie problematiky inovácií do všetkých politík EÚ.

---

74 Horizont 2020, nová politika súdržnosti, reforma právnych predpisov v oblasti verejného obstarávania, nový režim pre rizikový kapitál, normalizačný balík a legislatívne návrhy pre jednotnú ochranu patentov.

75 Závery Európskej rady, 4. februára 2011

76 Podiel rýchlo rastúcich inovačných firiem v hospodárstve; výsledky prvého zberu údajov sú momentálne predmetom diskusie s členskými štátmi. Druhý zber údajov sa bude realizovať v roku 2012.

Príloha: Pokrok v oblasti záväzkov vyplývajúcich z iniciatívy Inovácia v Únii za rok 2011

Ďalšie informácie o jednotlivých záväzkoch sú dostupné na adrese: http://i3s.ec.europa.eu/home.html

	Záväzok vyplývajúci z iniciatívy Inovácia v Únii	**Konečný termín**	**Dosiahnutý pokr**
1	Zaviesť vnútroštátne stratégie na odbornú prípravu dostatočného počtu vý pracovníkov	2011	Prebieha podľa pl
2	Preveriť uskutočniteľnosť nezávislého hodnotenia univerzít	2011	Prebieha podľa plánu
	Vytvoriť znalostné aliancie medzi podnikmi a akademickými inštitúciami		
3	Navrhnúť integrovaný rámec pre elektronické zručnosti	2011	Prebieha podľa plánu
4	Navrhnúť rámec EVP a podporné opatrenia	2012	Prebieha podľa plánu
5	Vybudovať prioritnú európske výskumné infraštruktúry	2015 – 60%	Prebieha podľa plánu
6	Zjednodušiť budúce programy EÚ v oblasti výskumu a inovácií a zamerať ich na iniciatívu Inovácia v Únii	2011	Prebieha podľa plánu
7	Zabezpečiť vyššiu účasť MSP na programoch EÚ v oblasti výskumu a inovác		Prebieha podľa plánu
8	Posilniť vedeckú základňu pre tvorbu politiky prostredníctvom Spoločného výskumného centra Zriadenie Fóra pre činnosti orientované na budúcnosť		Prebieha podľa plánu
9	Stanoviť strategický program Európskeho inovačného a technologického (EIT)	Polovica roku 2011	Prebieha podľa plánu
10	Poskytnúť finančné nástroje na úrovni EÚ na prilákanie súkromných financií	2014	Prebieha podľa plánu
11	Zabezpečiť cezhraničné fungovanie fondov rizikového kapitálu	2012	Prebieha podľa plánu
12	Posilniť cezhraničné spájanie inovačných firiem so zahraničnými investormi		Prebieha podľa plánu
13	Revízia rámca štátnej pomoci pre výskum, vývoj a inovácie	2011	Prebieha podľa plánu
14	Schváliť patent EÚ	2014	Prebieha podľa plánu
15	Uskutočňovať skríning regulačného rámca v kľúčových oblastiach	Spustenie v roku	Odložené
16	Urýchliť a modernizovať stanovovanie noriem	Začiatok roka	Prebieha podľa

		2011	plánu
17	Vyčleniť vnútroštátne rozpočty venované obstarávaniu inovácií	Spustenie v roku	Nezačalo sa
	Vytvoriť mechanizmus podpory na úrovni EÚ a zjednodušiť spoločné obstará		Prebieha podľa pl
18	Predložiť akčný plán v oblasti ekologických inovácií	Začiatok roka 201	Odložené
19	Zriadiť Európsku správnu radu pre dizajn (European Design Leadership Boar	2011	Prebieha podľa plánu
	Zriadiť Európsku alianciu kreatívneho priemyslu		Prebieha podľa plánu
20	Podporovať otvorený prístup, podporovať informačné služby týkajúce sa inteligentného výskumu		Prebieha podľa plánu
21	Uľahčiť kolaboračný výskum a prenos poznatkov		Prebieha podľa plánu
22	Rozvíjať európsky znalostný trh pre patenty a udeľovanie licencií	2011	Prebieha podľa plánu
23	Zabezpečiť ochranu pred uplatňovaním práv duševného vlastníctva na účely, ktoré sú v rozpore s hospodárskou súťažou		Prebieha podľa plánu
24/ 25	Zlepšiť využívanie štrukturálnych fondov na účely výskumu a inovácií	Spustenie v roku 2010 Platforma do roku 2012	Prebieha podľa plánu
26	Spustiť pilotný projekt sociálnych inovácií, podporovať sociálne inovácie prostredníctvom Európskeho sociálneho fondu		Prebieha podľa plánu
27	Podporiť výskumný program týkajúci sa verejného sektora a sociálnych inovácií	Spustenie v roku	Prebieha podľa plánu
	Spustiť pilotný projekt Európsky prehľad výsledkov inovácií vo verejnom sek		
28	Viesť konzultácie so sociálnymi partnermi o vzájomnom pôsobení ekonomiky a trhu práce		Nezačalo sa
29	Spustiť pilotné projekty a predložiť návrhy pre európske partnerstvá v oblasti	2011	Prebieha podľa plánu
30	Zaviesť integrované politiky na pritiahnutie talentov z celého sveta	2012	Prebieha podľa plánu
31	Navrhnúť spoločné priority a prístupy EÚ a členských štátov pre vedeckú spoluprácu s tretími krajinami	2012	Prebieha podľa plánu
32	Spustenie globálnych výskumných infraštruktúr	2012	Prebieha podľa plánu
33	Samohodnotenie národných systémov výskumu a inovácií a identifikácia		Prebieha podľa

	problémov a reforiem		plánu
34	Vypracovať hlavný ukazovateľ pre inovácie		Prebieha podľa plánu
	Monitorovať pokrok za použitia prehľadu výsledkov iniciatívy Inovácia v Ún		